

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 1.

V Ljubljani, v soboto 3. januarja 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrto leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Lepa pridobitev.

Nemški Kočevci so pridno ljudstvo. Ker je njihovo kočevsko „vojvodstvo“ bolj nerodovito, so že več stoletij pridno krošnjari. Nekateri izmed njih so si s krošnjarstvom in pozneje s trgovino lepo premoženje pridobili.

Kočevci so pa za Kranjsko tudi ta posebnost, ker so jedino oni pristno nemško ljudstvo v deželi. Nemci v Ljubljani, ako izvzamemo nekaj družin, so v teku jednega stoletja svojemu rodu odrodili se Slovenci.

Ko se je v Avstriji pričelo burno narodno gibanje in ko je pangermansko gibanje v naši državi naraslo do sedanjega viška, postali so Kočevci važen činitelj v germanizatoričnih vsenemških aspiracijah.

Ko bi v Avstriji ne bilo vsenemškega gibanja, pomenili bi Kočevci toliko kakor nemške naselbine ob Volgi na Ruskem, tedaj le kulturno-historičen in etnografičen phaenomen v slovenski Krajini.

Ali sedaj je pri nas drugače.

Vsenemška misel, katera ne eksistira samo v glavah takozvanih „vsenemcev“, temveč prešinja vso „nemško ljudsko stranko“ in sega celo v vrste nemške avstrijske birokracije, ta vsenemška misel ima za cilj ponemčenje Slovencev in si tako zagotoviti pot do jadranskega morja.

V službi te misli so tedaj vsa germanizatoriška stremeljenja nemških kulturnih in gospodarskih društev, nemške strankarske politike in mnoga dejanja državne eksekutive.

Kedor je s pridom bral zadnji govor dr. Derschatte v Gradcu ali dr. Lemischa v Celovcu, opaziti je mogel, kako zvito se sedaj giblje nemška ljudska stranka, katera v svojem jedru ni nič drugega kakor vsenemška stranka. Razloček je le ta, da Wolfjanci in Schönererjanci vpijejo in kriče, kaj in kam hočejo, nemški nacionalci pa delajo od etape do etape v ponemčenje Slovanov. Glede Čehov priznavajo, da jih „leider“ ni mogoče sedaj ponemčiti, a da resno

mislijo na ponemčenje Slovencev ne samo na Koroški in Stajerski, to kažejo dejanja.

In jedno tako dejanje v dolgi vrsti je kočevska gimnazija, ki se bo dopolnila prihodnja leta v celo gimnazijo.

V normalnih razmerah bi privoščili, da je tem v jedru poštenim in neagresivnim Nemcem vlada tako naklonjena. Ali za to kočevsko gimnazijo tiči dr. Derschatta, baron Schwegel in dr. Binder. Zadnja dva moža, vzlasti pa dr. Binder pomeni za nemško-nacionalno gibanje na jugu cel program.

Znano je, da nemška stranka na Kranjskem, katere duša je dr. Binder, baron Schwegel pa izvršilni organ, da ta stranka ima v svojem realnopolitičnem programu kot jedno prvih zahtev: Popolno nemško gimnazijo v Ljubljani (brez slovenskih paralel) in pa spopolnenje kočevske gimnazije v popoln zavod. — Zakaj?

V Ljubljani so jim slovenske paralele za to na poti, ker so vsled tega profesorji na gimnaziji v doberšni večini Slovenci.

Ko bi imeli popolnoma nemški zavod, potem bi bili profesorji in direktor vseskozi Nemci. Ker bi pri obstoječih razmerah, ki so močnejše kakor si jih želimo, mnogo Slovencev pohajalo tudi tak vseskozi nemški zavod, bi se od teh mnogo odtujilo. — S to trditvijo ne pretiravamo, ker vidimo žalostne primere iz drugih čisto nemških gimnazijev na slovenski zemlji.

Poleg tega bi pa nemško-nacionalni profesorji uložili nehote nemški furor v mlada dijaška srca, kar pri sedanjih uredbi ni mogoče, ko se čut medsebojne tolerance med dijaki-kolegi slovenske in nemške narodnosti več ali manj po medsebojnem občevarju goji.

Nemška propaganda pa potrebuje in hoče fanatične in agresivnomislečne nemške mladine.

Druga nemška zahteva pa je popolna gimnazija v Kočevju.

Ta njihov postulat se sedaj uresniči. Kaj hočejo s tem?

Popolna gimnazija jim privede v kočevsko mesto nekaj nemških profesorjev. S tem se moč nemštva v deželi okrepi.

Kočevci bodo vsled tega v večjem številu študirali in nemška inteligenca v deželi bo postala številnejša. Sedaj imajo Kočevci mnogo ustanov. Vzlasti njihov veliki dobrotnik Stampfl jim je ustanovil celo vrsto dijaških ustanov. Študijska, Schulverein in razni bogati Kočevci bodo mnogo žrtvovali za revne kočevske dijake ker so si v svesti, da s tem krepe nemški življenj na južni točki.

Mlada kočevska inteligenca bo v teku par desetletij najti po vsi deželi in bo prišla v boljše službe ker imajo med uradništvom in med uplivnimi poslanci mnogo več prijateljev, kakor uboga slovenska para.

In mislite li, da ni mogoča germanizatorična propaganda v sami deželi kranjski, ako se razmere tako zasučejo, da bo na cesarskem Dunaju odločno germanizatorično ministerstvo in bo birokracija v deželi težila za germanizacijo?

Imamo žalostnih izkušenj iz polupreteklega časa, ko so slovenski možje omahnili v nemški tabor in sam vodja kranjskih Nemcev je taka klasična priča, ali če bo materijalizem v našo inteligenco še globokeje segel, potem dobimo lahko na tucate „patrijotov“, ki bodo rekli: dajte mi dober kruh, za narodnost naj se pa drugi osli pulijo.

Kakor rečeno, kočevska popolna gimnazija je za nemštvo odločno velika pridobitev.

Petindvajset tisoč Kočevcem da država popolni gimnazij. Ako ki šlo po matematični pravičnosti, morali bi imeti ostali kranjski Slovenci čez dvajset gimnazijskih zavodov.

No, pa da se ne poreče, da nas vede blede zavist nasproti Kočevcem, recimo še mi: bodi v Kočevju cela gimnazija, a da bodo mogli obiskovati ta zavod tudi Slovenci iz bližnje okolice, ustanove

Nevesta.

I.

Meglenega, jesenskega popoldne je bilo, ne ravno pozno, a že se je vlegel mrak na zemljo. Več dni je že deževalo. Zrak je bil vlažen; vrhovi dreves in grmičevja na vrtu so tožno šumeli v jesenskem vetru, kot bi slutili, da prihaja zima. Celo posestvo trgovca Lopatina je videti silno revno, zapuščeno in zanemarjeno. Leži sredi širne poljane, na kateri ne zapazi oko izlepa kakega gričevja v daljavi. Vsaj Stepi Lopatinu se zdi silno pusto. Pobitega obraza, zatopljen v otožne sanjarije se izprehaja za vrto svojih starišev. Na njegovem bledem, mladostnem licu je brati silno hrepenenje po nečem.

„Čemu moram noter?“ si je mislil in se ozrl žalosten na očetovo posestvo. „Kaj bodem videl tam novega? Batuška (grški duhovnik) zmerja starosto (župana), starosta se prepira s posli in posli stresajo svojo jezo nad živino in pretepajo neusmiljeno vole in krave. To bo vse, kar bom slišal in videl. Kaj drugega se ne bo zgodilo pri nas do sodnega dne!“

„In da me oženijo —“, se spomni hipoma, „no, potem bo z menoj tako, kot je povsod

drugje na svetu. Umazanost in revščina povsod!“ Zadnje besede je zavpil skoraj na ves glas in njegov že tako temni obraz se je še bolj stemnil; obupno je začel stiskati pesti in urno korakati ob vrtu sem in tja.

Naenkrat se spomni, da pridejo na praznik kazanske Matere božje, torej ravno čez osem dni, sorodniki njegove neveste in njegova nevesta sama, Mašenka Blinceva. Na predvečer tega praznika se bo moral peljati v mesto, da kupi nevesti darilo. Trideset vrst daleč se bo moral peljati zaradi tega darila. Njegovi stariši so mu naročili tako, in kar ukažejo oni, to mora storiti. V duhu je zrl pred seboj ljubki obrazek Mašenke. V resnici je bila zala, a vkljub temu se ni mogel iznebiti žalostnih mislij: „Vedno se smeja, vedno, in človek ne ve čemu.“

Ta vedni smeh njegove neveste mu ni bil po volji. Nervozno skomizne z ramami in krene na levo v vrt. Vsede se na staro, polomljeno, leseno klop in se ozira po vasi. Vsa je zavita v sivo, jesensko meglo kot umazana, vlažna tla. Le sredi vasi moli v zrak samotna, mlada breza, tenka in ravna kot sveča, nje belega debela pa se oprijemlje črno, umetno skovano črno omrežje okrog gomile in črn, železen križ stoji na grobu

prav tako ravno kot mlado, vitko drevo zraven njega. V to gomilo se je Stepo zamislil in nepremično je zrl hrepeneče proti grobu. Mesec dni ne more skoraj treniti z očmi od ondot. Čudne misli so mu vsajale v duši.

Nekoč, natanko ne ve več, kdo in kdaj, mu je pravil nekdo, da leži tam pod onim drevesom pokopana mlada deklica, hči nekdanjega posestnika hiše, ki je sedaj last njegovega očeta. Ta deklica se je umorila sama. Stepa ne ve dobro, če si ni kakega žalostnega večera sam zamislil te pravljice o samomoru mladega dekleta, a o tem noče razmišljati. Prepričati hoče samega sebe, da je ta zgodba resnična in da se je deklica res umorila sama. Toda zakaj in kako? Ali se je obesila? Utopila? Ustrelila? Stepa se premika nemirno po klopici; zdi se mu, da ga vleče nevidna moč k onemu grobu. Aj, kako rad bi šel tje, da bi pokleknil na mrzlo, mokro zemljo in plakal, plakal brez kraja. Čemu bi jokal tako silno, tega sam prav ne ve, ali nad svojo mladostjo, ker ne ve, čemu je sploh na svetu, ali nad dolgočasnostjo življenja, ali nad mrzlimi, žalostnimi jesenskimi večeri, ki so bili prav tako brez konca in kraja kot neznosno življenje v tej vasi?

naj se za slovenske dijake slovenske paralelke.

S tem se nemški gimnaziji nič ne škodi; Slovencem pa koristi.

Slovenske poslance pa pozivljemo, da naj to zahtevajo od naučnega ministra. Ako je kaj pravice, nam te zahteve odkloniti ne morejo. Niti sam dr. Binder in baron Schwégel se ne moreta protiviti tej pravični zahtevi.

Kočevci in Ribničani, obadva bota prizadeta po novem zakonu glede krošnjarstva. Ako se hoče z gimnazijo pomagati na noge tamošnjemu ljudstvu in ne velegermanskim tendencam, potem se bo baron Schwégel in dr. Derschatta priklopil deputaciji slovenskih poslancev in bodo skupno zahtevali, da se v Kočevju ustanove na gimnaziji slovenske paralelke.

Prosim, da ta nasvet naši gospodje poslanci uvažujejo.

Kočevci si lahko čestitajo na tej pridobitvi in ako še niso storili, naj takoj imenujejo barona Schwégla, dr. Derschetta in prof. dr. Binderja častnim meščanom.

Pa še nekaj smo pozabili. Velike zasluge — morebiti odločilne, kdo ve — ima za višjo gimnazijo tudi veliki slovanski radikalec dr. Tavčar. — Ko se je pred letom dnij bil oni srditi boj glede celjskih slovenskih paralel, je čestiti poslanec dr. Ivan Tavčar v svojem govoru glede Celja plédiral ob enem tudi za višjo nemško gimnazijo v Kočevju. Tudi tega gospoda poslanca priporočamo gospodom Kočevcem, da ga imenujejo častnim meščanom. On ima razun omenjenih tudi posredne zasluge za nemštvo na Kranjskem, s tem, ker je poleg barona Heina in barona Schwégla tretji steber one politične stavbe na Kranjskem, v katere senci tako prijetno živi in se razvija nemška misel in nemška propagandna in katero imenujemo slov. nemška zveza.

Ali to naj store kmalu, kajti ta stavba se že maje. Lahni zefir obstrukcije v deželni zbornici ji je že škodoval, kaj še le bode, ko bo začel bučati vihar.

Potem ko propade ta politični Ilion, bo ta idilična „kranjska“ politika tudi pri kraju.

Poročila iz mest in trgov.

Kranj, 1. jan. Ciril Pirč obeta v vabilu na naročbo „Gorenjca“, da bo še valil debelo skalo v strm hrib, to se pravi: „Gorenjec“ bode še sramotil katoliško cerkev in duhovne in tako delal za svobodo in napredek tistih bralcev, ki mu bodo še ostali zvesti. „Otroški vrtec“ se postavlja na „važno mesto poleg dičnega in najstarejšega slovenskega dnevnika“, vendar pa skozi bahate vrstice vabila gleda strah pred „neizmerno jezo nasprotnikov“ in vedno hujšim

očitanjem lastnih pristašev. Cirilček dobro vé, da prijatelj dr. Šavnik „Gorenjca“ skriva pred lastnimi otroci in da pri županu Šavniku ta nesnaga ne sme več na mizo, kjer jedo. Pa saj tudi drugače biti ne more! Gospe molijo, „Gorenjec“ se pa večkrat jezi nad molitvijo; otroci se uče iz katekizma o hudobnih duhovih, „Gorenjec“ pa uči, da hudobnih duhov ni in da je Kristus slepar, ker je bajko o hudobnih duhovih vzel iz poganstva; župan gre v cerkev in hrbet prikloni po stari krščanski šegi, „Gorenjec“ pa primerja mašnikov blagoslov s konjsko figo, katero naj po kranjskem pravu mašnik ne deli, ampak sam ohrani celo.

Seveda bi Kranjci morali imeti nojeve želodce, ako bi hoteli pobirati pičo, katero jim nudi komandant pod klancem. Vse se skuša torej oprostiti te surove komande. Ažmani in Killerji so se rajši izselili iz Kranja v Ljubljano, kakor da bi še ubogali malega starosta. Mislil je Pirč, da je starosta tudi pri gasilcih, ko je dal komando v mestni hiši sv. Štefanov dan za žlahto, a naprej ni šlo, ampak nazaj in odstopili so skoraj vsi delujoči člani. Osem ostalih mož je moralo dobro delati, da je pogasilo 50 porcij golobove pečenke, „šlavh“ je pa moral držati od Cirila večkrat obrncani „Jur“. Sicer je pa prav, da se Sajevčev Janko začne vaditi pri mali četi izvrševati podnačelniško dostojanstvo, sicer bi ga začel zavidati celo njegov svak. Bogsigavedi kako velikanskih vspehov na časniškem polju, pravi Pirč, ni pričakoval, še manjših je našel. Preglavice mu delajo ne le bojaželjni dekan in ti preklicani kapelani in profesorji, ampak tudi najbližji pristaši z ženo in otroci vred. Večkrat je že „Gorenjec“ opljuval nune in tercijalke, mladi Majdič je pa prepričan, da so te opljuvanke dobre za postrežbo bolnikov. Skala gre nazaj, gospod Ciril, in ako ne prenehate, Vas bo zmečkalo.

Kranj, 2. jan. Danes se otvori v Kranju nova banka nasproti „Mestni hranilnici“. Ako sodimo po osebah, ki jo snujejo, bo morala biti banka popolnoma liberalno gnezdo, ki bo dajala dobiček čistim liberalcem. Zanimivo je pri tem le to, da snovateljem nič ni mar, če bodo z novo banko oškodovali „Mestno hranilnico“ in speljali del dobička od hranilnice v privatne žepce. Mestnim odbornikom, ki se brigajo za prospeh hranilnice in mesta, nova banka ni všeč. Čuje se o precej močnem godrnjanju hranilničnih odbornikov zoper banko, a utihniti bodo morali, ker se tresejo pred terorizmom svojih pristašev in pred finančnim Kolkajevim veleumom, ki bo svetil v banki. Za danes smo pribili le to, česa iščejo novi bankirji.

Iz Idrije, 30. decembra. Ob koncu leta pišemo v „Slov. List“ za novo leto. Tudi v tem letu bo treba iz Idrije poslati marsikak dopis ker naša napredna „Jednakopravnost“ zatrjuje, da bo še shajala. Radi nje same ne bi pisali, pač pa radi neresnic, katere bo najbrž še v

bodoče prinašala. Tako sodimo iz več vzrokov. Prvi je, ker stari pregovor še velja „stara navada, železna srajca“. Nismo namreč še opazili, da bi sotrudniki našega lokalnega lističa začeli opuščati svojo navado, namreč zavijanja, pačenje resnice itd. Dosedaj niti toliko resnicoljubni niso bili, da bi katerikrat preklicali, ko se jim je dokazalo, da so se prenaaglili, tu ali tamkaj posneli, kar se je pozneje izkazalo za laž, ali obrekovanje. Še več! Bili so se ob prsa in samozvestno povdarjali: tako je resnica, kakor smo mi pisali. Torej bode njih stara navada še obstala in naša dolžnost je pašenje resnice kot tako dokazati in liberalno gospodo v njih meje zavrniti. To jim se ve ne bo ljubo, ker oni sploh niso vajeni kakih ugovorov, a pomagati ne moremo. Se bodo morali pa še našega popravljanja navaditi.

Drugič je dandanes nekako moderno postalo v naprednjakih vrstah udrihati po katoliških napravah, ali kakor so si oni učeno izmislili „boj proti klerikalizmu“. Ta struja je zelo ugodna, ker ni treba Bog ve koliko učenosti, da se malo pozabavlja, izmisli kaka pikantna dogodbica, se prepiše ali izstriže iz sosednega lista mastni odstavek, ter modruje: taki le ste vi klerikalci. Za tako delo ni treba kaj duševnega napora, a imenitno se pa le zdi dotičnikom, ker se lahko pobahajo: ali smo jih pa dali! Ker naša radikalna gospoda drvi čez drn in strn za „Slov. Narodom“, vemo, da si bomo tudi v sedajnem letu večkrat križali meče.

Mi bi prav od srca privoščili našim liberalcem njih sport, da si vzdržujejo svoje glasilo Naj ga le preveč ne vsiljujejo. Bil je kak zabavni večer, ali domača veselica in že so lovili naročnike pri sladkem vincu za svoj listič. Krčmarjem bodete na škodo, ker marsikateri bo rajši doma ostal, kakor da bi prišel v siten položaj vsiljivo prigovarjanje poslušati, ali si s par kronicami kupiti ljubi mir.

Škodoval naši stranki gotovo ne bo. To dokazuje zgodovina idrijskega mesta od tistega časa, odkar „Jednakopravnost“ izhaja. Prej so ljudje tej gospodi še kaj verjeli, in se na njo zanesli. Ali ko vedno le bero zabavljanje čez duhovne, razne izmišljotine o verskih napravah, se poprašujejo, je li to vse res. Primerjajo razne dogodke in osebe tega in onega tabora in pridejo do zaključka, da so jih speljali na led. Zato jim polagoma eden za drugim obračajo hrbet in nočejo opetovano na opolzlo pot hujskanja in zabavljanja.

Zadnji čas spravili so se tudi na spovednico. Ljudje pač vedo, da ta naprava liberalni gospodi ni všeč, zato bi jo radi odpravili pišoč o zlorabi spovednice. Ljudstvo ve iz skušnje, da se tu lahko laže kolikor hoče, saj duhoven se ne more zagovarjati, a oni, ki od svoje spovedi kaj govori ali zabavlja, že sam kaže, da iz pravega namena ni šel k spovedi. Zna se, da duhoven ne pojde vprašat liberalno gospodo,

Že je vstal, da bi šel k grobu, a na pol pota obstane in premišlja: „Kaj hočem pravzaprav tam? Bog ve, kaj hočem tam, jaz ne vem!“ Ozre se okrog sebe. Tu leži pred njim očetovo posestvo. Vlažna tla dvorišča, obkroženega od skednjeve, zeleno pobeljena hiša, zanemarjen vrt... Tam pred skednjem stoji nekaj razcapanih mužikov z rmenimi obrazi, rdečimi, zmrzlimi nosovi. Kmetje nakladajo rž na oblatene vozove. Svoje delo opravljajo kakor v taktu, nikamor se jim ne mudi, kot ljudje, ki se jim zdi škoda svojih moči, ker imajo isto delo celo svoje življenje. Nekaj čisto mehničnega je imelo njih delo na sebi, mužiki so bili videti kot nagačeni strahovi, in celo majhni, postavni konjički, ki so stali pred vozovi, so bili videti s svojimi pobešenimi glavami, kot bi ne bili žive stvari, ampak le karikature živih stvari.

Vsaj Stepi Lopatinu se je zdelo tako. In sklenil je stopiti k tem pošastim. Cel mesec se je previdno ogibal vseh del, ki spadajo v gospodarstvo, a danes se je hotel naenkrat izpremeniti in delati z drugimi vred. Stepa je dobro vedel, da stoje raztrgani mužiki, ki so delali pred skednjem s čudovito lenobo, radi tega tamkaj, da prejema rž; to rž so dobivali v plačilo namesto denarja, ker so obdelovali polje Lopatinsko.

Stepa je vedel to kaj dobro, a radovednost ga je mučila, zakaj deli oskrbnik žito še le sedaj, ko je že temno; saj so metje že zjutraj na vse zgodaj čakali s svojimi vozovi pred hišo. Hiti tedaj k skednom, in jezen nasmeš mu igra okrog ustnic, ki mu nervozno vstrepetavajo.

Ko pride do skednja, obstane pri vratih in opazuje ljudi in okolico z ostrim pogledom. Pred njim je viselo na dolgem tramu, ki je stal na tleh skednja in zgoraj opiral streho, vsakovrstno orodje. Pred tramom je stal na tleh čeber, kjer je bilo žito. Na robu čebra je bil zabiti žrebelj, ki je bil na koncu zakrivljen. Ta žrebelj je zbedel Stepo v oči. Še bolj radovedno se ozre okrog sebe. Oskrbniki so si razdelili delo med seboj. Eden je spuščal v čeber rž in drugi je stal zraven njega z merico, za pasom pa je imel bič. Tretji je slonil na komolce se opiraje ob vozu, za katerega se je ravno odmerjalo žito in pripovedoval mužikom povest o vesoljnem potopu.

„Takrat“, tako je pravil, „ko so rajali vsi ljudje na zemlji v veselju in hudobijah vsake vrste, se je Bog razjezil. Odprl je zatvornice neba in na zemljo se je ulil dež...“

Tu zapazi Stepa, kako je oskrbnik zraven čebra vzel izza pasa bič, ko so bili vsi drugi zamaknjeni v povest o potopu, ter nataknil en

konec jermena urno in spretno kot kak čarovnik na ukrivljeni žrebelj; potem je stopil z nogo na konec bičevega jermena, ki je bil na tleh. Nobeden ga ni opazil razen Stepe, tako urno je storil vse. Na ta način je spravil žito, kar ga je bilo v čebru, kolikor je hotel visoko. Tedaj je zavpil: „Dosti!“ In ne da bi opazili mužiki, je hitro potegnil bič strani in ga spet obesil za pas, Mužiki so prišli čeber in stresli žito na voz.

Drugi oskrbnik pa je zopet nadaljeval z važnim glasom povest o vesoljnem potopu.

Nenadoma preneha. Stepa je planil kvišku, sgrabil moža, ki je stal zraven čebra, za rame in ga pahnil z veliko silo, da je odletel daleč proč, prav do nasprotne stene in se ves preplašen oziral v Stepo.

„Slepar goljufivi“, kriči Stepa ves iz sebe, „obesiti bi vas morali, tatinska drhal!“

Stepa ni mogel nič, tresel se je jeze po vsem životu. Oskrbnike, ki so tako sleparili mužike, bi bil najrajši pretepel z bičem do krvi, a same jeze se ni mogel ganiti. Med tem so se zbrali vsi mužiki in pazniki okrog Stepe. Vpili so, se jezili in mahali z rokami. Iz vasi so prihiteli starosta, delavci, otroci, ženske, sploh kar je moglo z doma. Naposled pride še Stepin oče,

kako se mu je vesti pri tem zakramentu, zato se je on prej učil malo več, kakor navadni pisarji in je tudi oblast dobil od višje gospode, kakor je ona, ki svojo duševno revščino kaže v takih opazkah.

Razsodnega katoličana torej tako pisarenje ne moti, le kakega na pol omikanega prevari, da kaže sem pa tje svojo modrost pa v napačni luči.

Tako je ravno zadnje dni neka oseba se razkoračila v družbi, da se ne čuti srečnega v družbi „črnih“. A navzoči so pa znali, da je ravno dolgo dobo vseh gimnazijskih študij le hodil na kosilo k črnim. Pri duhovnih je mole-doval za podporo in ti so mu res izprosili podporo, da je v duhovski hiši celih 8 let vžival podporo. Brez nje bi bil dandanes „scheidjunge“ v „vašeriji“.

Zato se je neka nepristranska oseba izrazila o taki napredni olikanosti prav na drastičen način. Rekla je: neka žival, ki se v omikani družbi z imenom ne pove, zajema iz korita jed, katero so ji drugi preskrbeli. A ko se je napasla, prevrne korito, menda v znak hvaležnosti. Temu ravnanju primerja ona tako napredno modrovanje.

Na enak način obsojajo ljudje prav nepristransko one psovke, ki si jih nekateri najedo iz liberalnih listov, ter jih potem prilično ali neprilično ponujajo svojim tovarišem. S studom se potem obrnejo od takih oseb in od takih listov. Da duhovi se ločijo in to je dobro. Zato „Jednakopravnosti“ kličemo za novoletno: le po stari poti naprej, nam bode v korist, večje usluge kat. narodni stranki ne morete napraviti, kakor le udrihati po njenih udih, s tem ima največ prilike primerjati, kako se „ljubezen špoga.“

Domače novice.

Kolikor besed, toliko neresnic. „Narod“ je v svoji novoletni številki alarimal liberalce, da naj agitirajo za list. Med drugim je pristavil te le besede: „Narodno-napredna stranka je stranka rodoljubnih Slovencev, stranka, ki v javnosti ne išče družega, kakor blagor celokupnega slovenskega naroda“. — Rekli smo že zadnjič, da ima „Narod“ edino ta namen, ohraniti dr. Tavčarja kolikor mogoče dolgo na krmilu liberalne stranke. Dr. Tavčar spoznava, da mu rastejo že drugi čez hrbet, zato je treba največjega napora, zato si je preskrbel največ delnic „Narodne Tiskarne“, da more ostati še šef svoje stranke. Dr. Tavčar sam ve, kakor hitro „Narod“ izgubi, da je on — politična ničla.

Dr. Tavčar — častni meščan v Krškem. Liberalci v Krškem so za novoletno darilo poklonili častno meščanstvo dr. Romihu, ki je še do danes ostal odgovora dolžan dr. Mahničju, in pa dr. Tavčarju, nositelju svobodne misli, ki ima toliko zaslug za Krško, da

opiraje se ob palico, ves iz sape, ker je tako hitel; in tudi mati, celo hišinja sta prišli sem.

Ko je videl Stepa toliko ljudij, si je precej mislil, kaj so govorili po vasi, da ga je namreč zopet napadla njegova bolezen. To je bral raz vseh teh bedastih in strmečih obrazov, raz vseh mokrih dnuarskih sukenj; iz vlažnega, mrzlega jesenskega zraka mu je velo toliko obupnosti, toliko gorja in zapuščenosti, da je uvidel sam, kako bedarijo je storil, ker se je potegnil za zatirane, ogoljufane kmete. Popolnoma izmučen vsled jeze, ki ga je bila tako zgrabila, je bežal iz te drhali, ki je zrla neumno za njim. Čul je, kako je mrmral njegov oče nevoljno: „Povsod naredi kako nerodnost“.

Ko je bil Stepa doma, se je nadaljevalo delo v skednju tako kot preje.

„To je vselej tako“ — razmišlja Stepa žalosten, „kamor pridem, povsod prinesem nesrečo. Mužikom sem kradel samo čas — in njih položaja jim nisem nič izboljšal“.

V prvi sobi odloži klobuk in plašč in pravi otožno: „Jaz nisem od tega sveta, čemu se brigam sedaj za stvari, ki mi niso nič mari? Hudo je biti tak, kakoršni so drugi“.

(Konec prih.)

bo še pozna zgodovina o njegovih zaslugah — molčala. Na tem zasluženem odlikovanju dr. Tavčarju tudi mi čestitamo.

Učitelj Grmek — monstrum scientiae. Zakrij si Slovenija žalosti obraz, da je ostalo toliko časa zakrito tebi slavno ime slavnega učitelja iz selške doline. Kamorkoli pride on, tam trepetajo strahu — klerikalci. Kaj tudi ne, povsodi ošvrka kakega klerikalca. In ta ošvrkujoči in klerikalce hrustajoči Grmek še živi tam pri sv. Lenartu skrit širokemu svetu. Naj se mu skaže hvaležnega dr. Tavčar ter ga pokliče v Ljubljano, tam bode gotovo, če ne pohrustal, pa vsaj ošvrkal klerikalnega zmaja. Pa še nekaj, tudi pesniško žilo ima v sebi. Kajti on piše: „Pribiti pa moram, da vsi tisti, ki brusite svoje dolge jezike, imate ravno toliko pravice take neumnosti govoriti, kakor ščurek v ješprenu“. Raca na vodi! To je pripodoba! Čudež je, da ga ni „Ljubljanski Zvon“ zapisal med svoje sotrudnike!

Srečno novo leto želimo vsem naročnikom in somišljenikom. Prosimo jih, da pomagajo „Slovenskemu Listu“ s pridobivanjem novih naročnikov in točnimi poročili iz naših mest in trgov.

Javna predavanja se v tukajšnjem „Kato-liškem Domu“ zopet prične 13. t. m.

Jubilej sv. očeta se proslavi v Ljubljani z veliko manifestacijo katoliškomislečih mož in mladeničev. Tudi Ljubljana bode pokazala, da časti sv. očeta Leona XIII.!

Gospodarska zveza v Ljubljani je imela dne 29. m. m. odborovo sejo, pri kateri se je izvolil predsednikom g. d. Jan. Krek, I. podpredsednik g. Jožef Jeglič, II. podpredsednik J. Siška, kancelar.

Zaradi zadolžene kride je bila obsojena Viktorija Elsner, trgovka z manufakturnim blagom v Ljubljani, na 10 dni zaporu. Pasiva znašajo čez 21.000 K.

Slovenski deželni poslanci štajerski so ustopili v deželni zbor. Pričakujemo od njih brezobzirnega nastopa za razširjenje volivne pravice.

Umrl je v Idriji gosp. Leopold Tušar, c. kr. žgalniški paznik v pokoju.

Zmagujoča stranka. Liberalci na Furlanskem so zopet dobili udarec. Pri dopolnilnih volitvah v goriški deželni zbor iz okolice gradišanske je izvoljen krščansko misleči učitelj gospod Falconer. Liberalni kandidat inženir Antonelli, ki ta okraj zastopa v državnem zboru, je ostal v manjšini.

O gibanju izvenkranjskih Slovencev bomo letos redno poročali v posebnih izvirnih člankih. Mnogo odličnih izvenkranjskih Slovencev nam je obljubilo podporo. List se bo z vsako številko bolj izpopolnjeval.

V kranjski trg. in obrtni zbornici je stavil zbornični svetnik g. Ivan Kregar naslednji predlog: 1. Poštni uradi so v mnogih krajih kronovine Kranjske oddaljeni od bivališč po več ur hoda. Ljudstvo mora po dve in več ur hoditi, predno pride do poštne urada, koder mora poštne pošiljke oddajati ali sprejemati. Po vseh taci krajih naj se pomnože poštni uradi oziroma nastavijo poštni seli, kateri bodo donášali in prejimali brezplačno poštne pošiljke. — 2. V Ljubljani naj se dve poštni filijalki, to je na Starem in Cesarja Jožefa trgu podržavita. — 3. V Ljubljani osnuje naj se v III. okraju (dvorski okraj) nova poštna filijalka. — 4. Poštna filijalka v Vodmatu premesti naj se na bolj ugoden prostor. — 5. Poštne filijalke v Ljubljani naj uradujejo cel dan, to je od 8. ure zjutraj do 7. ure zvečer. — 6. Pri vseh poštah filijalkah upelje naj se brzojav in telefon, kate-rega se bodo stranke posluževale. — 7. Pri poštah uradih v celi Avstriji naj se upelje nedeljski počitek. Uraduje naj se samo za naj-nujnejše stvari. Predlogi izroče naj se minist-sterstvu.

Židovski nemški „Schulverein“ podpirajo v Ljubljani nekateri, o katerih je dobro, da se jih Slovenci zapomnijo. Potom židovskega „Schul-vereina“ so se letos odkupili od novoletnih voščil v Ljubljani: Karol A c h t s c h i n, trgovec Leop. C a n t o n i, trgovec C. J. H a m a n n, trgovec Anron J e č m i n e k, Karol K a r i n g e r, Viktor K a n t z, trgovec M i h a e l K a s t n e r, Jožef K l a u e r, trgovec Adolf K o r d i n, Peter L a s s-

nik, Viktor R a n t h, Josef R ö g e r, Viktor S c h i f f r e r, Josip Vincenc K r i s p e r, Karol S c h r a u t z e r, Guido S t e d r y, Ernst S t ö c k l, V. T ö n n i e s, Z e s c h k o.

Ponarejeni denar. Finančno ministerstvo opozarja, da so v prometu ponarejeni bankovci po 10 K. V prvi vrsti nemškega besedila se spoznajo na tem, da je tu namestu besede „Bank“ natisnjeno „Banf“.

Okolu sveta.

Sv. oče za demokratičnost. Povodom bo-žičnih praznikov je sprejel sv. oče, kakor običajno vsako leto, kardinalski kolegij, ki mu je po svojem starosti kardinalu Oreglia izrazil svoje čestitke. V svojem odgovoru je naglašal papež, da je njegov jubilej po vsem katoliškem svetu našel pojavov ljubezni, da pa te vesele pojave kalé socijalni dogodki, ki so njegovo srce napolnili z žalostjo. Papež obžaluje predlogo v itali-janskem parlamentu o ločitvi zakona, ki pomenja prevrat krščanskega življenja ter vzpostavljenje držav na podlagi poganskega naturalizma. Papež je opozarjal na važnost krščanske de-mokratične akcije, kateri je po-delil svojo sankcijo. To gibanje je v najstrožjem nasprotstvu s socijalno-demokratičnim gibanjem, katero poslednje prvo utesnjuje in je že s tem svetu v veliko kvar.

Odlikovan menih. Veliko začudenje prou-zročilo je na Angleškem odlikovanje patra Hechta z redom sv. Mihaela in sv. Jurja. An-gleški red sv. Mihael in sv. Jurja šteje samo 250 članov in se navadno podeli le članom vladarskih rodovin in visokim dostojanstvenikom krone. Kot vzrok, da je angleški kralj Edvard VII. z najodličnejšim redom počastil p. Hechta je ta, da je z največjo požrtvovalnostjo v Transvalu stregel ranjencem. P. Hecht je usta-novil 18 bolnic in bi bil kmalu sam vsled mrz-lice umrl.

Brezsrčen sin. Devetnajstletni Ferlito Sal-vator iz Katani je prišel kasno po noči domov, zaradi česar ga je oče okregal. Podivjani sin potegne nož iz žepa ter ga porine očetu dvakrat v prsa. Oče se nahaja v smrtni nevarnosti.

Odkritosrčen pisatelj. Iz Nižji-Novgoroda poročajo: Ruski pisatelj Maksim Gorski šel je v Moskvo, da bi bil navzoč na predstavi nje-gove šaloigre „Mali meščani“, katero so uprizo-rili prvič v gledališču. Ko so ga po predstavi vprašali, kak utis je napravila na njega šaloigra na odru, odgovoril jim je, da se je grozno dol-gočasil in da se je moral prav žrtvovati, da je mogel sedeti na svojem mestu od začetka do konca igre.

Poljski akademiki in državni poslanci. Znano je, da so se avstrijski poljski poslanci v državnem in deželnem zboru držali jako kon-servativno napram krivicam, katere so se godile in se gode Poljakom na Pruskem. Poljsko akad. društvo „Ognisko“ na Dunaju je pa javno po-kazalo, da se ne strinja z nastopom svojih na-rodnih zastopnikov. Ko mu je namreč klub poljskih poslancev poslal običajno letno podporo v znesku 200 K, je društvo to podporo odklo-nilo z motivacijo, da od kluba, ki tako slabo brani poljske rojake v Prusiji, ne sprejme nikake podpore. — Solidarni z „Ognisko“ so se poka-zali tudi vseučilišniki in tehnik v Lvovu, ki so na nekem prirejenem shodu sprejeli resolucijo, da se nikakor ne strinjajo z delovanjem ome-njenega kluba.

Tragični konec nekega častnika. V du-najskih listih se čita to-le: Kavalerijskega po-ročnika barona A., ki je stal na stopalu elek-tričnega vlaka, je, ko se je vlak zganil, nehote nekoliko sunil neki stari gospod stoječ poleg njega. „Oprostite!“ reče stari gospod. „Kaj ne morete bolj paziti, stari osel?“ mu odgovori na to srboriti poročnik. Hkratu pa se zaleti stari gospod v poročnika ter ga jame klofutati. Sprevodnik in prisotni potniki so komaj zabra-nili, da ni mladi poročnik potegnil sablje iz nož-nice in vsekaj ž njo starega gospoda. V tem hipu pa pristopi policaj in sprejme oba na po-licijo. Ko je poročnik izpovedal, kar je imel iz-

povedati, potegne starček iz žepa vizitnico in jo pokaže policijskemu komisarju. Tableau! Na vizitnici je stalo zapisano: „Feldcajgmajster knez Windischgrätz!“ Na to je prosil poročnik jecljaje za odpusčenje, podal se je domov in si zaglal kroglo iz revolverja v glavo ter ostal takoj mrtev.

OBRTNI VESTNIK.

Urejuje Ivan Kregar.

Zgodovina obrtnega stanu.

Priobčil F. S. V. . . . o

„Časi se spreminjajo in mi s časi vred“. Tako se glasi nek starlatinski pregovor. Gotovo se ni ta prislovica še nikdar na nobenem posamezniku, pa tudi na celi stranki ne tako natančno uresničila, kakor v zgodovini obrtnega stanu.

Če človek razmotriva sedanje tužne razmere obrtnikov, obide ga neka moreča otožnost. Če vidi, kako se teptani obrtnik liki revni črv vije pod nogami kapitalistične vsemogočnosti, če vidi, kako mali obrtniki od dne do dne vedno bolj padajo v neizprosno žrelo pohlepnega mamona, če vidi, kako slaboten človek omaga pod pritiskom tovarniške konkurence, vpraša se nehote: Ali je mogoče, da se je obrtni stan vkljub vsem pritiskom vendar še ohranil do današnjega dne? Ali mu je pa morda kdaj sijalo lepše solnce nego danes? O da, lahko je tekla zibka obrtnemu stanu, krepko se je razvijal skozi cela desetletja, tudi njemu je cvela rajska pomlad. Pa prišla je usodepolna slana ter polagoma zamorila njega duhteče cvetje. In to je ravno, kar navdaja človeka s še večjo žalostjo — zavest, da včasih ni bilo tako, kakor je danes. Da, mikavna in vabljava je preteklost in zgodovina obrtnega stanu. Oglejmo si jo!

Najprvo par besedi o postanku rokodelstva.

Ko so se polegali valovi ljudskega preseljevanja, ki je bilo takorekoč kazen božja za popačeni poganski svet, umirili so se polagoma narodi in si ustanovili stalna bivališča. Kako pa so Rimljani v času rimske razkošnosti in lascivnosti s prezirljivim pogledom presojali vsako delo, posebno pa še onega, ki je delo izvrševal, tako so tudi narodi po končanem ljudskem preseljevanju smatrali delo za nečast, ter je prepustili — sužnjem.

V tej točki so se posebno odlikovali stari Germani. Prosti Nemec se je pečal le z lovom in vojsko; za delo je vporabljal sužnje. Knezi so imeli na svojih dvorih cele vrste podložnih; imenovali so se „Hofehörige“. Zato pa bi se motil, kdor bi mislil, da so bili ti podložniki navadni, zabiti pobovi, kajti znano je, da so sčasoma jako napredovali. Že leta 590. se omenjajo v postavah Burgundov in Alemanov raznovrstni kovači, krojači in čevljarji. Toda naj je postal tak „Hofehörige“ še tako spreten v svojem poslu, naslova „hlapec“ se vendar ni mogel orestiti. Sploh so bili ti ljudje v onem času na slabem glasu, četudi se jim ni dalo ničesar očitati.

Temu žalostnemu stanju grajskih „hlapcev“ je sčasoma odklenkalo, ko so začeli ustanavljati redove. Za razvoj rokodelstva se je pričela nova doba.

Izmed redovnikov so se najbolj pogostoma naseljevali Benediktinci. V kratkem času so spremenili puščave v raj, sezidali so cerkve in samostane. Česar so se redovniki lotili, naredili so pošteno in trdno; kajti samostani naj bi bili po njihovem mnenju ognjišča, pri katerih naj bi se barbari ogreli in poprijeli toploto krščanske vere.

Nastane pa vprašanje: Kdo je zidal samostane? Kdo je napravil vsa potrebna rokodelska dela? Odgovor je: Menihi in zopet — menihi. Menihi so zidali samostane, menihi so naredili druga potrebna sredstva.

Meniško delo je bilo ozir sosednjih barbarov silne važnosti, posebno iz dveh ozirov. 1. Barbari so živeli vedno v prepričanju, da je delo nekaj nizkotnega, nekaj nečastnega. Ko so pa videli, kako častitljiv menih v redovniški obleki prekopava zemljo, kako udarja po raz-

beljenem železu, kako vrta in obla, otreli so se tudi oni predsodkov, katere so imeli dosedaj o delu. 2. Druga stvar pa, za katero se moramo zahvaliti samostanom, je še mnogo imenitnejša, in ta je: Menihi so vzgijali krščanski posvetni rokodelski stan. Umevno je, da niso mogli ogromnega dela, katero so imeli pri zidanju in opravi samostanov menihi sami opravljati, ampak so potrebovali tudi pomagačev. V ta namen so poklicali: ljudi iz okolice ter jih podučevali o tem in onem delu. Tako se je zgodilo, da je bil menih prvi društveni mojster, barbari iz okolice pa vajenci in pomočniki. Tu imamo torej prve početke rokodelskega stanu, in kar je dobro pomniti: krščanskega rokodelskega stanu.

Samostani so bili tudi središče prometa. Kadar so obhajali v samostanih kak cerkven praznik, zbralo se je tu mnogo ljudstva. Naravno je bilo torej, da so okoli samostanov stanujoči rokodelci ob takih prilikah mnogo prodali. Sčasoma so nastali na tak dan celi semnji.

Najbolj je podpirala obrtnike tiste dobe duhovščina. Le-ta je naročevala pri njih krasna mašna oblačila, preproge, okraske za altarje in druga take potrebščine. Tako se je zgodilo, da so slovesno službo božjo, cerkveni praznik in tisti dan običajno prodajanje zaznamovali s skupnim imenom „semenj“ (Messe). Tako se govori še danes o lipskem semnju (von der Leipziger Messe).

Isto živahno gibanje, katero opazamo v obližju samostanov, pojavilo se je tudi na onih mestih, kjer so imeli škofje svoje sedeže. Ker je bil promet vedno večji, rastlo je število obrtnikov od dne do dne, množila so se stanovališča, iz navadnih vasic so nastala mesta. Slednje se je navadno pojavilo ondi, kjer je rezidiral škof. Zato sta bila še čez dolgo časa v zgodovini mesto in pa škofov sedež dva nerazdružna pojma.

Že iz tega kratkega razmotrivanja lahko vidimo, odkod da poteka oni živo v religiozni značaj, katerega zasledimo pri srednjeveških cehih. V cerkvi je nastalo rokodelstvo, cerkev je je najbolj podpirala, cerkvi v zahvalo je kazal obrtni stan dolgo časa kasneje svoje versko prepričanje in mišljenje.

(Dalje prih.)

GLASNIK.

Varujte se napak po družtvih.

V zadnjih letih opazamo živahneje društveno življenje pri nas, nego je bilo prej. Ustanavljajo se nova društva in že obstoječa naša društva kretajo se živahneje, kakor so se kretala preje. Dobro znamenje je to in nas jako veseli, da je tako močno prodrla združevalna misel med naše ljudstvo, koje misli posledica je ravno snovanje novih naših društev, katerim bodo sledila brez dvojbeno, kjer se niso ustanovljena, nova močna gospodarska društva in že obstoječim skrbela za krepak, inteligenten in zaveden naraščaj. Dostikrat se pa opaza neka letargija v društvenem življenju, prvotna gorečnost pojenja. Provročijo letargijo v društvenem napredovanju napake, ki se tu in tam ugnezdijo in provvročijo, da društva svojih nalog ne vrše tako, kakor bi bilo želeti in kakor zahteva sveta naša stvar, za katero jim je pridobivati potom izobrazbe in zabave pogumnih neustrašenih novih borilcev. Na nekatere napake hočemo danes v interesu stvari čitatelje naše opozoriti.

Nebrižnost poklicanih činiteljev.

Sovražniki naših načel nikakor ne počivajo. Prav povsod, skoro da že vsaki vasi široke naše mile domovine sejejo privrženci materijalističkih načel, liberalci in socijalni demzkratje ali po osebni agitaciji, ali pa s širjenjem svojih listov: „Narod“, „Rodoljub“, „Rdeči prapor“ itd. svoja napačna načela. Zadnji čas pričeli so privrženci ulivati strup med naše ljudstvo tudi v mikavni obliki potom kolportajnih romanov, ki zlasti najbolj med mladino provvročijo veliko slabega, ker z lascivnostjo in s skrajnim v taci romanah običajnim cinizmom vzbude med čitatelji strast

do grdega v zvezi zaničevanja duhovnikov. Čitatelji obskurnih kolportajnih romanov postanejo v kratkem najgorečnejši privrženci materijalističkih načel. Edini pripomoček proti vsem tem uplivom je vrlo delujoče naše izobraževalno društvo, ki nas zlasti s širjenjem dobrega čtiva omeji upliv slabega liberalnega beriva. Le čuditi se moramo, da se nahajajo med našimi izobraženci in tudi med duhovščino še tako naivni možje, ki ne vidijo posledice širjenja materijalističkih načel in ne ustanove v svojem kraju izobraž. društva. Dolžnost vsakega somišljenika našega je delati na to, da se v vsaki fari ustanovi naše društvo, primerno krajevnim razmeram.

Slabo društveno vodstvo.

Pred vsem naj uplivni naši možje in društveniki sami skrbje za to, da bode društveno vodstvo v rokah pravih mož, katerim je napredek društva resna stvar in ne samo nekako častno mesto. Ljudje hitro opazijo, ako je društveno vodstvo slabo, ki ne skrbi za razvoj in napredek društva. Hitro opazijo, kdo se izmed vodstva ne udeležuje društvenih prireditvev in ne zahaja med društvene člane. Društveno vodstvo mora sestajati iz najsposobnejših društvenih članov, ki naj kot odborniki ne zamudne niti ene seje in ne ene društvene prireditve. One odbornike naj člani nikakor zopet ne volijo v društveno vodstvo, o katerih vedo, da ne izpolnujejo kot odborniki svoje dolžnosti. Pri volitvi vodstva se stori dostikrat velika napaka, da se eni in isti možje volijo v vodstvo več društev in tako ne morejo ne tu ne tam, kakor bi tudi radi, storiti svoje dolžnosti. Boljše mala zamera, kakor pa da bi zato, ker so eni in isti možje povsod na vodilnih mestih, trpelo društveno življenje.

Neurejeno knjigovodstvo.

Knjigovodstvo mora biti povsod v naših družtvih v najlepšem, uzornem redu. Pregledovalci računov, nadzorovalni odbori naj strogo pazijo, da tozadevni člani vodstva zares točno in natančno vodijo društvene zapiske. Ne trdimo preveč, ako pravimo, da marsikako s početka zelo dobro delujoče društvo naše je šlo rakom žvižgat ravno zato, ker ni bilo knjigovodstvo tako, kakoršno bi moralo biti. Člani to zapazijo in izgube veselje spolnjevati svoje dolžnosti in kar trumoma izstopajo iz društva. Kjer pa članov ni, tudi društva ni. Torej vso pozornost na uzornost in red pri vodstvu društvenih zapiskov.

Slabi člani.

Z veseljem in navdušenostjo so pristopili v društvo, toda kar naenkrat ne plačujejo več prispevkov in jih ni več niti k društvenim prireditvam in tudi ne v društvene prostore. Kaj je to provvročilo? Po največkrat to, da društveno vodstvo ne skrbi za pravo društveno življenje. Kjer zelo naraščajo slabi člani, tam naj društveno vodstvo najprej samo sebi spraša vest in če pri tem sprevidi, da je samo, bodisi z neuljudnim in ošabnim nastopom posamnih članov vodstva napram društvenikom, ali pa z mrtvim društvenim življenjem provvročilo „uhajanje“ članov, naj se napake popravijo. S taktno in uljudno pa odločno agitacijo naj se ubegli člani zopet privedo v društvo. Vedno naj se računi s človeško slabostjo in gotovo prav v kratkem bo zopet lepo število ubeglih članov v družtvih.

Nered v društvenih prostorih.

Društveni prostori naj bodo shajališče društvenikov, v katerih se morejo le ti učiti doma, na vsak način naj bodo društveni prostori vedno snažni, zakurjeni po zimi. Na razpolago naj bodo društvenikom razni dobri časopisi in urejena knjižnica. Da se Jugoslovani čimdalje bolj spoznavamo med seboj, naj bi v nobeni naši društveni čitalnici ne manjkalo „Glas Naroda“, glasila hrvaških somišljenikov naših. Društveno vodstvo mora skrbeti za to, da bodo društveniki stokrat raji v društvu, nego v gostilni. V društvenih prostorih naj vlada neprisiljenost v občejanju. Če se bode povsod tako ravnalo, bode vedno veselo v društvu. Pred vsem naj pa naša društvena vodstva mislijo in delajo na to, da prej ko mogoče dobe društvu svoj lastni društveni dom.

Mrtvo društveno življenje.

Če nimajo člani društva na razpolago v društvu časopisov, če ni urejen društveni prostor, potem navadno je tudi že a priori izključeno popolnoma vsako društveno življenje. Toda člane privabiti se mora tudi še z drugimi stvarmi. Lahko rečemo, mrtvo društveno življenje je, kjer se ne goji lepo petje, kjer se ne vrše, zlasti za mlajše člane in članice, razni poučni tečaji, kjer se ne skrbi društvnikom za pošteno zabavo. Vse to mora svojim članom preskrbeti društveno vodstvo, če ne, je skoro boljše, da društvo preneha. Med društvniki mora zavladati medsebojno prijateljstvo in tekmovanje v učenju, petju i. t. d.

Predavanja in druge javne prireditve.

Opažamo, da se res po naših društvih zadnji čas prav pridno predava in je popolnoma prav, da se to godi. Toži se pa le tu in tam, da predavanja niso vedno dobro obiskana. Pred vsem je skrbeti za dobro agitacijo. Na javna predavanja naj se ne vabijo samo društveni člani, marveč pristop naj bode, kakor tudi k veselicam, splošni del, zato naj se pa ravno zaradi predavanja, če le mogoče, razdele med ljudstvo vabila. Prav priporočati je tudi, da se pri predavanjih vrši debata in se tako bistre pojmi med poslušalci. Skrbeti morajo pač društvena vodstva tudi za to, da se bodo predavatelji menjali. Sprememba vedno mika in še tako dobrega predavatelja, če ga ljudje prevečkrat slišijo, se ga naveličajo. Pri predavanjih naj se pa na nikak način ne pozabi tudi na agitacijo za pridobitev novih članov.

Pri drugih javnih prireditvah veljaj načelo, da se naj javne prireditve ne prirejajo prepgosto, ker kar je preveč, pravi stari pregovor, še s kruhom ni dobro. In pri preobilnih javnih prireditvah se, kakor je marsikje čuti, preveč goji zapravljenost. Društva naše morajo pa skrbeti za to, da se ljudstvo naše navadi gojiti štedljivost in zato naj se ustanove po društvih čebelice, napove pa naj so tudi boj žganjepitju in raznim drugim, dostikrat dragim razvadam, ki so med našim ljudstvom običajne.

Več demokratičnega duha.

Žal, da je pravega demokratičnega duha še vedno premalo med nami. Naj bi povsod po naših društvih zavladal čili demokratični duh. Člani, akoravno takozvanih boljših stanov, naj bi v društvu občevali tudi s člani nižjih stanov prijateljsko in ne kazali se nekako vzvišene in kakor da so Bog ve kako uslugo storili s tem, da se ponižajo med ljudstvo. Prav nič ne bodo na svojem dostojanstvu izgubili, če so v društvu somišljenikov, ki so morebiti eno stopinjo nižji v družabnem življenju, nekoliko prijazni in naravni, ne pa morebiti nehote prisiljeno oholi. Torej bodimo demokratični, kakor je ljudstvo naše demokratično.

Terorizem.

So ljudje, ki hočejo, da bi v društvu veljala samo njihova volja. Terorizem ni nikjer zdrav. Največ zlih posledic pa rodi ravno v društvih. Sicer dostikrat terorizem tudi ne škoduje, kadar manjka dobre volje med člani, toda teroristi naj svoj terorizem, če že na vsak način hočejo terorizirati, izvrše na tak način, da člani terorizma čutili ne bodo. Kazati pa vedno le to, kar j a z hočem in spoznam za pravo, jako škoduje društvu in največji grobokopi naših društev so brezobzirni in trmoglavni teroristi.

Predsodki napram mladini.

Rado in zelo pogosto se povdarja med nami važnost in potreba organizacije mladine, kar je čisto prav in velike važnosti. Na vso moč naj se skrbi, da v naša društva pristopa tudi mladina. Zelo previdno, da nežno se mora ravnati z mladino. Naša izobraževalna društva so pripravljavnice za resno življenje, za gospodarsko in političsko organizacijo našega ljudstva. Kdor dobi enkrat ta načela v naših društvih, bo tudi ob enem goreč bojovník za krščansko stvar. — Nikakor pa niso izobraževalna društva cerkvene bratovščine. In ravno zato naj vodstva naših društev napram mladini ne zastopajo preozko

srčno stališče. Mladina ima svoje napake, to je res, toda na te naj se posameznike in samo med štirimi očmi opozori. Zlasti to velja za mesta in večje kraje, kjer mladina prej dozori, nego v manjših krajih. Boljša je prizanesljivost napram napakam mladine, kakor pa radi morebitnega prestopka mladeniča iz organizacije izključiti, da se prepreči večje zlo in mladenič ne zabrede v družbo starostnih sovrstnikov, ki se gibljejo v krogu privržencev materijalističkih načel.

Novoletno voščilo naše društvom in somišljenikom.

Naj bi somišljeniki naši, kjer se še ni, pa prav v vsaki fari na Slovenskem in to zlasti v obmejnih krajih naših, pa tudi po mestih in trgih ustanovili naša društva. Male težave pri začetku naj jih ne plaše. Vsako nepolitiško društvo naj pristopi slovenski krščanski socialni zvezi v Ljubljani, širi naj se tako duh vzajemnosti med nami. Naj bi se napake, ki smo jih navedli, po društvih, če so, odpravile in naj bi v letu 1903. po celem našem slovanskem jugu, zlasti tudi v obmejnih pokrajinah naših zavel nov, čil duh društvenega življenja. Če se to zgodi, potem smelo smemo trditi, narod naš ostal bo čil krščanski in slovanski. V to pomozi Bog!

Delavske drobtine.

Somišljenike prosimo, naj širijo in delajo med tovariši za širjenje in naročanje „Slovenskega Lista“; nadalje iz prijaznosti prevzamemo naročilo na „Christlichsocialer Arbeiterzeitung“ in za „Glas Naroda“.

Naša ženska organizacija. O naši organizaciji žensk prinaša jako simpatičen dopis nemško glasilo krščanskih socialnih delavcev „Christlichsocialer Arbeiterzeitung“ v zadnji številki lanskega leta.

Hinko Sirovatka — prost. „Glas Naroda“ poroča, da je naš vrli, nevstrašeni sobojevnik Hinko Sirovatka izpuščen iz zapora, v katerem je bil nad tri mesece, dokler prizivno sodišče ni spoznalo, da Hinko Sirovatka pri zagrebških demonstracijah ni storil tega, kar so ga dolžili. To so spoznali, ko je Hinko Sirovatka presedel že tri mesece! V „Glas Naroda“ se Hinko Sirovatka zahvaljuje vsem, ki so v dneh njegovega trpljenja za pošteno hrvatsko stvar sočustvovali z njim in izjavlja, da ga nasprotniki niso uklonili, ampak da neuklonjen stopa dalje po dosedanji poti. Tako je prav! Kdor se posveti delu, mora biti pripravljen na trpljenje in žrtve. Živila svoboda hrvatska!

Vabilo k božičnici, katero priredi katoliško mladeniško društvo v Ljubljani v nedeljo dne 4. januarja 1903, ob 6. uri zvečer v Rokodelskem domu (Komenskega ulice šte. 12). Vspored: 1. P. H. Sattner: Na planine, zbor. 2. Iv. K. Knahl: Slovan, zbor. 3. P. H. Sattner: Pogled v nedolžno oko. 4. A. Hajdrih: Jadransko morje, zbor. 5. Govor. 6. V božični noči. Igrokaz v treh dejanjih. 7. Prosta zabava. — Pevske točke izvajajo iz prijaznosti gojenci orglarske šole cecilijanskega društva. Vstopnina: Sedež: I. do III. vrste 40 kr., IV. do VI. vrste 30 kr., VII. do X. vrste 20 kr., stojišče 10 kr.

Občni zbor strokovnega društva v Vevčah bo radi zadržka še le v nedeljo štiri tedne.

Vabilo na veselico, katera se bo vršila v prostorih gostilne Antona Zajca na Bistrici pri Št. Rupertu s prijaznim sodelovanjem tamburaškega zbora „Kat. izobraževalnega društva“ na Mirni na praznik svetih treh kraljev ob 4. uri popoldne, Vstopnina prosta. Somišljeniki vljudno povabljeni.

Kat. slov. izobraževalno društvo v Šmartnem priredi dne 6. januarja 1903 ob 3. uri popoldne v svojih društvenih prostorih v Stražišču pri Korošcu veselico z naslednjim vsporedom: 1. Junak iz Like, koračnica. Svira mestna kranjska godba. 2. Ant. Nedved: Naša zvezda. Poje društveni zbor. 3. Šaljivi govor. 4. V. Vlasak: Venec slov. narodnih pesmij. Svira mestna kranjska godba. 5. J. Laharnar: Kadar mlado leto. Poje društveni zbor. 6. C. Langer Stara mamica. Svira mestna kranjska godba. 7.

P. Hugolin Sattner: Opomin k petju. Poje društveni zbor. 8. Tombola. 9. Ispold: Hrvaške pesmi. Svira mestna kranjska godba. 10. H. Reinhard: Solo na rog. 11. Dr. Benjamin Ipavec: Slovenska dežela. Poje društveni zbor. 12. Koračnica. Svira mestna kranjska godba. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Socialni demokrati groze na Dunaju svojim političnim nasprotnikom na vse načine. Jezé se, ker so padli pri zadnjih deželnozborskih volitvah na Dunaju kakor so bili dolgi in široki. Glasilo rudečih lesnih delavcev se peča tudi s temi volitvami v obširnem članku. Uvod obsega celo povodenj psovka na krščansko-socialno stranko; evo kratko zbirko teh psovka: lumpovski proletarci, petolizci, grofi, knezi, farški hlapci itd. Obrtnikom napoveduje bojkot, od pekov, branjevcev, mesarjev, mlekarjev in gostilničarjev naj se ničesar ne kupuje in morajo zgubiti vse odjemalce-delavce, če se le sumi, da pripadajo in magari tudi na skrivnem volijo pristaše kršč-socialne „roparske tolpe“. „S pisanjem moramo ugnati strah v mozek da bodejo od gladu porckali“. No pa ne samo proti obrtnikom, tudi proti sodelavcem krščanskega mišljenja hujska članar. Delavce, ki so se od krščansko-socialnih pustili oslepariti, se mora pridobiti zase. Če se pa to radi njihove trdovratnosti in zlobe ne posreči, potem naj se uporabljajo druga sredstva. Kdor ne posluša, ta naj čuti. Toraj kršč-socialne delavce, ki nočejo biti izdajice svoje organizacije, naj „sodrug“ s pestmi in palicami obdelujejo in skrbé, da zgube delo in zaslužek. To, kar žuga član in tajnik socialno-demokratskega strankarskega vodstva Skaret v svojem glasilu za lesne delavce, hote socialni demokratje na Dunaju tudi uresničiti. V 16. in 17. dunajskem okraju so po vseh delavskih stanovanjih raztrosili okrožnice, v kateri se stanovavci pozivljajo, naj bojkotirajo krščanske prodajalce in obrtnike; ob enem se tudi v okrožnici zahteva, naj se tramvajskim uslužbencem ne da nikake napitnine. Socialni demokrati sestavili so na Dunaju „črno listo“ svojih nasprotnikov. Ista okrožnica ima tudi besedilo: Vsi, ki nas sovražijo so nam znani, črno na belem imamo zabeležena njih imena. — Le tako naprej; s takimi sredstvi, pri katerih uporabi se bodo odprle oči tudi najbolj zaslepljenim pristašem judovskega osrednjega vodstva soc. demokracije.

Kompromis socialnih demokratov z liberalci na Dunaju povodom zadnjih deželnozborskih volitev na Dunaju obsodil je v znanstvenem socialno-demokratskem glasilu „Novi čas“ („Die neue Zeit“) znani socialnodemokratski učejak Kautsky in sicer sledeče: „Socialni demokratje ne smejo tudi v boju proti katoliški cerkvi iti skupno z liberalnim meščanstvom. S takim nastopom socialna demokracija omaje svoje pozicije pri katoliškem proletariatu, ako le to vidi, da ne bojuje socialna demokracija stanovski, marveč kulturni boj proti katoliški cerkvi“.

Še enkrat vzorno socialno demokratsko vodstvo v dunajski bolniški blagajni za trgovske uslužbence. Ni še leto, kar so socialisti dobili v svoje roke to blagajno in že poka na vseh straneh. Načelstvo si je nakazalo nagrado v malem znesku 3000 kron, izvan tega pa še za vsako sejo vsakemu odborniku dijeto 5 kron. Nastavili so izvan štatusa za uradnika tudi dva socialna demokrata. Pri takem gospodarstvu je seveda začelo primanjkovati denarja in načelstvo se že peča s tem, da bi se zvišali prispevki. Poleg tega je pa načelstvo izdalo tajen oklic na zdravnike, v katerem se jim naroča, bolnikom pisati kolikor mogoče nizka zdravila!

Krščansko delavsko gibanje v Avstriji leta 1902. Krščansko delavsko gibanje po celi Avstriji počasi, sicer toda odločno napreduje. Ustanovilo se je po širni Avstriji mnogo novih društev in tudi mnogo starih se je okrepilo. Najvažnejši čin je pač brezdvobeno ustanovitev državne zveze krščanskih delavcev na Dunaju, ki se je po večletnem trudu in delu gospoda Bittnerja dne 7. in 8. septembra na Dunaju zasnova. Uvaževanja vredno je tudi gibanje za krščanske strokovne zveze. Pred vsem so se skazali železničarji in njihova „prometna zveza“,

h kateri je pristopilo že nad 3000 članov. Na Dunaju je več strokovnih društev kakor ono za peke in druge. Zadnji čas osnovala se je krščanska strokovna zveza kovinarjev za vso Avstrijo, v kratkem se zasnje zveza za mizarje in na štajerskem so se začela pripravljavna dela za rudokope. Tudi raznih deželnozborskih volitev so se krščansko socijalni delavci živahno udeleževali in ravno na Dunaju so provzročili in odložili poraz združene liberalno-socijalno-demokraške-judovske zveze kršč. soc. delavci, ki so s posnemanja vredno disciplino šli v boj, akoravno kršč. soc. strankarsko vodstvo ni moglo kandidirati njihovega voditelja Kunšaka. Sedaj imajo kršč. soc. delavci na Dunaju v strankarskem vodstvu tudi svojega zastopnika, bili so prvi v Avstriji, ki so izvojevali na shodu dne 8. septembra 1902 sklenjeno resolucijo: Krščanski delavci v Avstriji naj se političsko organizirajo v okviru že obstoječih političskih strank, v strokovno gospodarskem oziru naj pa nastopajo samostalno in stremijo za tem, da dobe v strankarska vodstva raznih krščanskih avstrijskih strank svoje zastopnike. Vredno je tudi, da opozorimo na dejstvo, da so krščanski železničarji prvič zmagali pri volitvah v železničarski zavarovalni glede kake nezgode in popolnoma tu porazili socijalno demokracijo.

IV. Plesni venček zaveze „Zveze gostilničarskih uslužbencev na Avstrijskem“ odseka za Ljubljano se vrši v četrtek dne 8. januarja 1903 v kazinskem steklenem salonu. Godba c. in kr. pešpolka št. 27. Leopold II. kralj Belgijcev. Začetek ob polu 9. uri. Vstopnina K 1:20. Želi se navadna toaleta.

Mednarodni kongres sklicujejo za prihodnje leto v Amsterdam in sicer z dosedaj še provizoričnim dnevnim redom, ki obsega sledeče točke: Splošna stavka, odprava stalnih armad, razširjenje delokroga mednarodnega tajništva, deveturni delavnik, ureditev mednarodne socijalistiške politike, narodna in mednarodna izseljevalna politika, žensko volivno pravo, obligatoriška razsodišča, postavljeni minimalni delavni čas, strokovna organizacija in politika, poddržavljenje kupčije z žganjem, stališče mednarodnega proletarijata napram narodnemu vprašanju, socijalizem in komunalna politika, starostno in invaliditetno zavarovanje, nizozemski dopisniki socijalistiških listov.

Blag. gosp.

Piccoli,

lekarnar

Ljubljana.

Pri neki gospe, katera je trpela dolgo časa na nervoznosti, sem uporabljal z izvrstnim uspehom Vaše železnato vino. Prosim torej, pošljite mi nadaljnjih šest steklenic imenovanega vina.

Dr. L. Färberc. kr. štabni zdravnik
Raštelj, št. 19.

Gorica, 6. junija 1901.

III. 40 10—5

Novo urejena

prva hrvatska tovarna žaluzij, rolet, lesenih in železnih zatornic (žaluzij) in kartonažev

G. Skrbić

Ilica 40 Zagreb Ilica 40

ustanovljena 1889

priporoča svoje na glasu solidne, točne in cenene

domače proizvode

odlikovane z največjimi odlikovanji.

Moderni stroji! Brez konkurence!

Ceniki gratis in franko. 14 12—11

opravila točno in ceneno.

Odgovorni urednik: Ivan Štefè.

Izdajatelj: Konzorcij „Slovenskega Lista“.

Tisek Zadrúžne tiskarne v Ljubljani.

Zobozdravnik**August Schweiger**

stanuje v hotelu „Stadt Wien“ (pri Maliču)
glavni pošti nasproti, II. nadstropje, šte. 25—26.

Imam čast slav. občinstvu objaviti, da prestopi z novim letom t. j. s 1. januarjem 1903 k meni gosp. **Herman Peters** ter da sem zategadelj svoje zobozdravniške prostore razširil in iste z vsem — sedanjim zahtevam ustrezajočim — opremil.

Ordinujem od 8.—12. in od 1.—5. ure, ob nedeljah in praznikih od 9.—12. ure.

55 3—1

**Spominjajte se
ljudskega sklada!**

Zadrúžna tiskarna v Ljubljani

Stari trg šte. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, kovert s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Vsaki gospodinji

je čestitati, ki glede na zdravje, prihranek in dobri okus uporablja Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Vljudna prošnja: Pri kupovanju ne zahtevajte samo »sladne kave«, ampak izrečno vselej — Kathreinerjevo — Kneippovo sladno kavo in odjemajte jo le v izvornih zavojih, kakršnega kaže ta podoba.

